

สัปดาห์ต้อนรับเพื่อนใหม่

ยุวดี วัชรางกูร

รหัสนักศึกษา 3208610067

“นี่เรามาทำบ้าอะไรกัน”

ฉันรำพึงอย่างหัวเสียนิดหน่อย คำที่อุตสาหึ้นนอนดึกตื่นเช้า เพื่อมาเข้าห้องสอบวิชาเลือกเสรีวิชาหนึ่งของคณะศิลปศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน

ประตุมหาวิทยาลัย ฝั่งท่าพระจันทร์ ดูเจียบเหงา มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยยืนระแวดระวัง ผิดปกติ ส่วนนักศึกษาที่มีพอนับได้ ไม่เห็นอาจารย์หรือผู้มีลักษณะคล้ายอาจารย์อยู่แถวนั้นเลย เบอนาร์ดหัวโตะชายถั่วเวียนไปสิงคณะไหน ฉันก็ไม่ทันเห็น

“นี่มันมหาลัย ร้าง ชัดๆ”

มีป้ายประกาศตรงหน้าทางขึ้นตึก ทำนองว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยเลื่อนการสอบของทุกคนออกไปไม่มีกำหนด จนกว่าสถานการณ์บ้านเมืองจะเข้าสู่ภาวะปกติ

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อย่างฉัน ยืนกว้างอยู่ตรงนั้นชั่วอึดใจ ก่อนเร่งฝีเท้ามุ่งหน้าไปยังรังน้อยของตัวเอง ที่ “อาศรมสังวิทย์” ได้ฤกษ์ตึก “คณะสังเคราะห์” ใกล้ประตุมหาวิทยาลัย ฝั่งสนามหลวง

ฉันหวังว่าคงได้พบเพื่อนสักคนที่นี่...

.....

“สี่บสาย สายเลือดสังคม สังคมวิทยา
มา มาสร้างสัมพันธ์ (มาสร้างสัมพันธ์) ร่วมจิตใจนั้น เป็นหนึ่งเดียว
เรา เรามาร่วมฝัน (เรามาร่วมฝัน) ร่วมจิตใจนั้น เป็นหนึ่งเดียว
รักภายใต้หลังโดม จะมาประโคม ลงที่นั่น
อย่าได้ไหวหวั่น (อย่าได้ไหวหวั่น) มาสร้างสรรค์ สังคม สังคมวิทยา...”

นับจากวันต้อนรับเพื่อนใหม่ ปี พ.ศ. 2532 ภายใต้หลังคาสีเขียวเข้มของหอประชุมใหญ่ ฉันตระหนักได้ว่านับแต่บัดนี้ ชีวิตจะได้พบเรื่องน่าเราใจแน่ๆ มันน่าจดจำน้อยไปหรือ เมื่อเหล่าเพื่อนใหม่หันมาใส่ทั้งหลายต้องสะดุ้ง สะเทือนขวัญ ต่อภาพและเสียงปืนกัมปนาททะเลจ่อฉายภาพบนเวที

แน่นอน มันเป็นกิจกรรมที่คณะกรรมการนักศึกษา สมัยนั้น ต้องการโหมอารมณ์เพื่อนใหม่ด้วยหลักสูตรเร่งรัด

ฉันรู้ พวกเราทุกคนรู้ว่าภาพและเสียงในจอ นั่นคือเหตุการณ์ใด อุบัติขึ้นเมื่อไร ภายในรั้วแม่โดมของพวกเรา

จิตวิญญาณของพวกเราเต้นเร้าคล้ายถูกซบด้วยมนต์วิเศษในนาม “อุดมการณ์ทางสังคม”

พิธีกรรมประจำคณะที่มีชื่อว่า “วันสีขาว” ถูกกำหนดขึ้นตามมาไล่ๆ กัน ชนิดไม่รอให้ควนปิ่นจางไปจากมโนสำนึก

ฉันจำได้เลาๆ ว่ารุ่นพี่คณะรับช่วงต่อในภารกิจนี้ พาเหล่าเพื่อนใหม่ไปเยี่ยมเยือนสถานที่แห่งหนึ่ง อาจเป็นสถานสงเคราะห์เยาวชนสักแห่ง...ฉันรู้สึกว้ากกิจกรรมแนวๆ นี้ ช่างน่าเอ็นดู เหมาะกับสารรูปทางความคิดของพวกเราเวลานั้น

เมื่อผ่านพิธีกรรมที่ทำให้รู้สึกว่าได้ “เปลี่ยนผ่าน” ความเป็นเด็กสู่วัยผู้ใหญ่มาพอกล่อมกลมแล้ว พวกเราก็ได้ไปใช้ชีวิตแถวทุ่งรังสิตเป็นเวลา 1 ปี

.....

...เสียงหวูดรถไฟรอบเช้าส่งสัญญาณว่าขบวนรถไฟจะเคลื่อนออกจากชานชาลาหัวลำโพงเต็มแกว่ง หัวใจและฝีเท้านักศึกษาปี 1 ที่พร้อมจะทะยานขึ้นรถไฟขบวนสุดท้ายเต็มกำลัง คุณลุงเจ้าหน้าที่ประจำชานชาลาเตรียมยกธงให้สัญญาณเคลื่อน แต่เมื่อเห็นหนุ่มสาวจำนวนหนึ่งกระหืดกระหอบ วิ่งหน้าเรียดตรงมาก็สงยิ้มให้อย่างมีเมตตา พวก (เขาประจำ) โดดขึ้นรถไฟเลยรอดตัวไปอีกวันหนึ่ง

บางหนฉันตกรถไฟ หมายถึงไปไม่ทันรถไฟออก ก็ต้องไปขึ้นรถประจำทางปรับอากาศสาย 39 ต้นสาย หัวลำโพง นั่งหลับยาวไปจนถึงปลายทาง ถีอติมาสายไม่ได้เรียนไปหนึ่งคาบ ดึกว่าโดดเรียนทั้งวัน

ที่สถานีเชียงราก...กลิ่นไส้กรอกอีสานยั่วชวนชวนหิว แม่ค้าพลิกไม้เสียบไส้กรอกรถไฟไปมา เลิกเรียนตอนเย็น ฉันเป็นต้องควักสตางค์ซื้อมากินบนรถไฟ ขากลับเข้ากรุงเทพฯ เพื่อนๆ ก๊วนไส้กรอกผลัดกันจ่ายบ้าง ซื้อมาคนละสองไม้แบ่งกันกินบ้าง

หนึ่งปีนั้น สนุกสนานตามประสา วันๆ มีเรื่องให้ทำไม่กี่ย่าง เรียน อ่านหนังสือ กิน คุยเล่นกับเพื่อน กลับบ้าน และสอบ

ความทรงจำที่ฉันชอบมาก ก็คือการได้สบตาควายร่างกำยำแถวสถานีเชียงรากน้อย ขณะขบวนรถไฟค่อยๆ อ้อยอิ่งผ่านทุ่งนาสีเหลืองซีด ฉันคิดเอาเองว่าเราสบตากันตาควายสวย ฉันไฝฝินอยากเลี้ยงควาย...

.....

เพื่อนผู้ชาย 3-4 คน อยู่ในอาศรมใต้ถุนตึกอย่างที่คาดไว้ ไม่มีใครแต่งชุดนักศึกษา อาจรู้ก่อนแล้วว่าวันนั้นจะไม่มีกรสอบ เราแค้นมองหน้ากัน ไม่มีใครพูดอะไร

ฉันปลดเข็มขัดออกจากเอว เก็บใส่กระเป๋าสะพาย ดึงชายเสื้อสีขาวออกจากขอบกระโปรงสีกรมท่า

ฉันพร้อม พวกเราพร้อม

นักศึกษาปี 4 คณะสังคมวิทยาฯ ชายห้าหญิงหนึ่งเดินออกนอกประตูมหาวิทยาลัย สายวันนั้นพวกเราเดินไปสมทบกับนักศึกษาคณะอื่นอีกจำนวนหนึ่ง มุ่งหน้าไปอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน ใครคนหนึ่งถือพวงหรีด

ตอนนั้นฉันเห็นอาจารย์ของพวกเราท่านหนึ่ง อาจารย์หนุ่มใหญ่คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สวมแว่นกรอบหนา ท่วงท่าอืดโรยแต่ดูทรงพลัง ท่านเข้ามาในกลุ่มนักศึกษา และเดินไปตามท้องถนนพร้อมๆ กัน พวกเราจับมือล้อมกันเป็นวงกลมวงใหญ่ เดินล้อมอาจารย์ไปด้วยกัน

อาจเพราะฉันตัวเล็ก เพื่อนคนหนึ่งรื้อหลังฉันเข้าไปเดินอยู่ในวงล้อมกับอาจารย์ ฉันเป็นผู้หญิงคนเดียวในขบวนนั้น

พวกเราจากอาจารย์ว่า เหล่าอาจารย์กลุ่มหนึ่ง “ลักลอบ” จัดประชุมกันในสถานที่ลับ เพื่อออกแถลงการณ์ฉบับข้อเท็จจริงจากพื้นที่ สถานการณ์บ้านเมือง

ยุคเผด็จการทหารทำให้การเคลื่อนไหวใดๆ ต้องกระทำโดยลึกลับ มิฉะนั้นก็จะถูก
กฎอัยการศึกเล่นงาน

อาจารย์และพวกเราไปวางพวงหรีดที่อนุสาวรีย์ชราแห่งนั้น แล้วแยกย้ายกัน
ฉันรู้ว่า ฉันและเพื่อนๆ มีภารกิจด่วน คือนำกระดาษแถลงการณ์ต้นฉบับ
ซึ่งอาจารย์ท่านนั้นวางใจฝากให้เรานำไปเข้าเครื่องโรเนียว ที่สมาคมสังคมนิยม
แถวถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แล้วให้กระจายกันนำไปแถลงการณ์นั้นไปแจกจ่ายให้กับ
ประชาชน ตามชานเมือง

ฉันนั่งรถเมล์กลับบ้าน ผลัดชุดนักศึกษาที่นุ่งเก้อ เปลี่ยนเป็นชุดเสื้อยืด
กางเกงยีน ออกแจกใบปลิวแถลงการณ์แถบพระโขนง

ฉันยังจำได้ เสื้อยืดสีขาวตัวนั้นมีลายสกรีนเป็นรูปสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำชนิดหนึ่ง
แลบลิ้นสองแฉก และข้อความสั้นๆ ว่า “เหี้ยสุ”

ฉันไม่ได้กลับไปที่มหาวิทยาลัยอีก ประมาณสองหรือสามวันต่อมา ฉันเห็นข่าว
ว่าอาจารย์ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ผู้ที่เดินถือพวงหรีด
อยู่ในวงล้อมของพวกเรานักศึกษา ถูกทหารจับตัวเสียแล้ว ที่โรงแรมรัตนโกสินทร์

.....

ตลอดการเรียนในชั้นปีสองถึงปีสี่ ฉันมีความสุขและสนุกมาก ทั้งวิชาเอก
มานุษยวิทยา วิชาโทการหนังสือพิมพ์ และวิชาเลือกเสรีอื่นๆ

วิชาหลักมานุษยวิทยา มานุษยวิทยาการแพทย์ โบราณคดีเบื้องต้น พิพิธภัณฑ-
วิทยา สัมมนาทางมานุษยวิทยา ฯลฯ ช่วยเปิดโลกการอ่านและการเรียนรู้ของฉันกว้าง
ไกลออกไปตามอัธยาศัย

ฉันไม่ใช่เด็กเรียนตัวฉกาจ ทั้งไม่นับเป็นเด็กกิจกรรมตัวแฉ่
นับนิ้วได้ไม่กี่กิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น ไปออกค่ายเรียนรู้ชุมชนปกากะญอ
ที่อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ตอนเปิดเทอมภาคฤดูร้อนปีสอง เขียนเรื่องสั้นไปลง
ในวารสารชมรมวรรณศิลป์หนึ่งเดียว ร่วมกับเพื่อนๆ ทำจุลสาร “สี่บสาย” ของคณะ
เป็นจุลสารทำมือเล่มเล็กๆ ที่รุ่นพวกเราภูมิใจ

ฉันมีความสุขกับการเลือกและออกแบบการเรียนของตัวเอง ขอขอบคุณ
มหาวิทยาลัยที่ให้โอกาสเลือกวิชาเรียนของคณะอื่นๆ ได้ด้วย ฉันเดินทแยงมุม
สนามบอล ข้ามไปลงเรียนภาควิชาการหนังสือพิมพ์ ของคณะวารสารศาสตร์และ

สื่อสารมวลชน เก็บหน่วยกิตได้ครบตามข้อบังคับของวิชาโท แถมมีหน่วยกิตเหลือ
ให้ได้ไปลงเรียนวิชาที่สนใจของคณะศิลปศาสตร์ด้วย

อ้อ ฉันควรเล่าด้วยว่า ฉันมี Puppy Love เกิดขึ้นระหว่างเรียนเซียวนา
ตามประสาสาวน้อยช่างฝัน ฉันแอบชอบรุ่นพี่คนหนึ่งในระยะไกล คือแอบมอง
ผ่านสนามบอล เงียบๆ คนเดียว สำนึกเข้าไควว่าอย่ามีริกระหว่างเรียนที่ครอบครัว
ปลูกฝังมา ทำให้ฉันคงระยะห่างของการปลื้มใครสักคนไว้เท่านั้น ระบายความรู้สึกช่วง
ฮอว์โมนวัยพลุ่งพล่านออกมาเป็นลำนำ บทกวีไร้รูป หลายบทที่เดียว

พลิกสมุดบันทึกความหลังนี้ที่ไร เป็นยิ้มได้ทุกครั้ง ฉันว่ามันสวยงาม (เล่าเรื่องนี้
ให้ผู้ชายในชีวิตจริงฟัง เขายิ้มไปกับฉัน)

.....

ภาคฤดูร้อนปีสี่ ฉันลงทะเบียนเรียนวิชาของคณะศิลปศาสตร์
ชุดเข้าเรียนประจำคือกางเกงยีน เสื้อยืด รองเท้าแตะ เหมือนกับที่เรียนวิชา
ในคณะ

การเรียนเป็นไปอย่างสนุกสนานเป็นปกติ ถ้าหากว่าบรรยากาศบ้านเมือง
ในครั้งนั้นไม่ตกอยู่ในเงามืดของเผด็จการทหารอย่างฉับพลัน

ใกล้วันสอบแล้ว ฉันอ่านหนังสือทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาอย่างสบายๆ แต่ในใจ
กลับร้อร้อน ว่าวุ่นกับเหตุการณ์บ้านเมือง

ถึงอย่างนั้นฉันรับทบทวนตัวเองว่า ฉันคือนักศึกษา มีหน้าที่เรียน และวันพรุ่ง
คือวันสอบ

ฉันบรรจงรีดชุดเสื้อผ้านักศึกษา เช็ดรองเท้าคัทชูสีดำคู่เก่ง ทุกอย่างพร้อม
วันที่ 17 พฤษภาคม 2535 ฉันเดินเข้าประตูมหาวิทยาลัย ผั่งท่าพระจันทร์...